

J. AUGUSTAITYTĖ - VAIČIŪNIENĖ

CICERO VARPAI

*Kai tamsiaakis rytas kelias veidą nusiploves
Ir saulė viršum miesto bando perplėšti rūkus,
Iš žalsvo bokšto Cicero lietuviškos šventovės
Išgirstam lekiančius graudžius varpus.*

*Ant rankų, nuovargio palaužtų, tupia,
Kaip paukščiai prijaukinti, glaudžias prie širdies,
Kančių marias išpildami į visagalę laiko upę...
Su jais pakelėje prie Rūpintojėlio vienišo meldies.*

*Atsiminimai burėmis išplaukia,
Kaip debesėlių žydrumoj lengvi laivai,
Kaip sunkūs akmenys pakelėse suklaupę,
Į kuriuos kojas sužeistas ne kartą užgavai.*

*Nedrasiai palieti sunkias duris, ir slenka
Į tave vitražų prieblandos minkšta vėsa...
O Dievas perkaltą vinim ištiesia ranką,
Ir šypsos Marija, stovėdama ant akmenio basa.*

*Girdi, kaip žvakių vaškas laša, —
Tame lašėjime visai klastos nėra, —
Albonis dar lietuviškąjį žodi neša,
Veronikos pridengęs kruvina skara...*

*Kad tame žodyje išpaustas Kristaus veidas
Keliautų per miestus, marias, kovos laukus,
Kur Izraelio tautai buvo saulė nusileidus...
Visuose keliuose apšviestų Lietuvos vaikus...*

*Matau, lietuviška dvasia skliaute plezdėna
Prie kojų Dievo Tėvo, Dvasios ir Sūnaus...
Sukūrus Tautos Rūmą, kaip Kūrėjo žodis seną,
Ji svetimiems dievams nebetarnaus.*

*Kai rytas keliasi tamsos vartus sugriovęs,
Atodūšiai varpų sugrįždami nuglosto vitražus,
Nelietęs užraktų, iš Cicero lietuviškos šventovės
Išeina Kristus pasitikt keleivių ir priglaust mažus.*

DARBO PALAIMA

Be abejo, Tu jauti fizinio darbo sunkumą. Tu liūdi, kad vakare pareini iš darbo taip išvargęs, bet dar labiau liūdi, kad pasijunti esąs fabrike tik mažas mašinos ratelis. Tu dažnai turi klausyti kitu, daug mažiau už save išsilavinusiu. Tau atrodo, kad nustojai laisvės, asmenybės, taip tuščia Tau daros sieloje... Bet ar manai, kad tai yra neišvengiamas kelias, kuriuo turi eiti į nusiminimą ir dvasinį kankinimą? Visai ne! Juk tiek yra žmonių, kurie dirba tą patį darbą, kaip ir pats, jų praeitis taip pat buvo panaši į Tavo, bet dabar jie kitaip elgiasi, negu Tu. Jie sunkiai dirba, bet jaučiasi laisvi ir patenkinti, darbas jų asmenybės kilnumui visai nepakenkė. Ar tai yra galima? Taip. Šio straipsnelio mintys gal Tau šiek tiek padės šiame taip skaudžiam klausime.

Ratelis visuomenės gyvenime

Ne, Tu neesi mašinos ratelis! Kaip kiekvienam žmogui, taip ir Tau yra pavesta tam tikra visuomeninio darbo dalis. Tu esi tos nuostabios visuomeninio darbo mašinos ratelis. Fizinis darbas yra žmogui ne mažiau reikalingas už protinį, todėl jis yra ne kiek ne žemesnis. Tik pagoniškos tautos fizinį darbą laiko žemu vergų užsiėmimu. Kuo yra žemesnis žmogus, kuris vartoja įvairias mašinas, už tą, kuris jas išrado? Kaip jų išradėjas, dirbdamas savo protu, taip ir jų vartotojas, dirbdamas savo rankomis, dirba tam pačiam tikslui — žmonijos naudai ir gerovei. Juo tas darbas yra sunkesnis, juo daugiau jėgų Tu paukoji visuomenei, juo Tu esi garbingesnis ir kilnesnis žmogus.

Gydytojas apsaugoja žmogų nuo ligų, kunigas nuo dvasinių priešų, advokatas nuo neteisingų užpuolimų, siuvėjas nuo šalčio, kepėjas nuo bado. Ar nekilnus yra kiekvienas iš šių užsiėmimų? Ar kuris jų nėra žmogui būtinai reikalingas? Tad kuo yra žemesnis kepėjas už gydytoją? Tas yra aukštesnis ir kilnesnis, kuris sąžiningiau atlieka savo darbą, kuris stengiasi būti naudingesnis savo artimui.

Tai yra reikalingiausia

Ne mašinos, geležinkeliai ir kiti technikos teikiami patogumai ir net ne menas, poezija ir mokslas yra visuomenei reikalingiausi dalykai, bet *kilnus ir taurus pasišventimas kitam žmogui — savo artimui*. Ir Marija Pečkauskaitė sako, kad be šito pasiaukojimo vienas kitam bematant viskas griūva, netenka savo prasmės, nepatenkina širdies, neša nelaimės.

Žmogus neturi būti egoistas, jis yra bendruomeninė, socialinė būtybė. Tarnaudamas tik savo garbei ir malonumams, žmogus nebus niekad laimingas ir patenkintas. Gaila, kad modernusis žmogus to nenori suprasti. Jis ieško tik asmeninių džiaugsmų ir malonumų visuose savo užsiėmimuose, savo šeimyniniame ir visuomeniniame gyvenime. Tai yra baisi klaida, kaštuojanti daug pinigų, nervų, tragedijų, o ne kartą ir viso gyvenimo laimę. Žmogus nebus laimingas be pasišventimo kitiems, be meilės artimui. Jis trokš, kaip žuvis be vandens. Žmogus turi gauti iš kitų ir duoti kitiems.

Gali dirbti sau, savo išlaikymui, bet tarnauti galima tik kitiems. Taip galvodamas, žmogus noroms nenoroms turi

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents.

Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesi. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S.J. Administratorius Petras Kleinotas, S.J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677.

Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

Vinjetės VI. Vijeikio

žiūrėti kito asmens tikslų, jo noru, turi, save pamiršdamas, prisitaikyti prie kito reikalavimų. Tarnavimas kitiems išlaisvins tave iš egoizmo varžančių pančių, ypač jei su noru tarnausi. Tada vis labiau pajusi, kaip tu ir kituose dalykuose nugali vergavimą kūnui ir savo palinkimams, kaip tavo dvasia tampa laisva, kaip tau atsiveria kitų žmonių sielų pasauliai. Tada pamirši savo negales, baimingą rūpinimąsi savimi, dejavimą dėl savo skurdo. Dirbdami ir tarnaudami kitiems, išvystome šviesesnę ir kilnesnę savo prigimties pusę. Mūsų asmenybė vis stiprėja, darosi skaidresnė, šviesesnė, turtingesnė. Mūsų gyvenimas tampa pilnesnis. Tad tarnavimas iškelia ir nuskaidrina mūsų asmenybę.

Darbo konsekravimas

Kartą vienas žmogus, praeidamas pro šalį, paklausė mūrininką: "Ką čia Tamsta veiki?" Darbininkas, niūriai pasižiūrėjęs į žemę, atsakė: "Tarnaudamas kapitalistams, pinigų sau užsidirbu!" Antras, jo paklaustas, atsiliepė: "Aš maistą uždirbu žmonai ir vaikams." Trečias, pakėlęs akis į dangų, tarė: "Aš talkininkauju Dievo namo statyboje."

Daugeliui tarnavimas reiškia sukąstais dantimis vergo darbą arba sugniaužtomis kumštėmis proletaro darbininko užsiėmimą. Žodis "tarnauti" dabar tapo pažemintas, nuvalkiotas. Ponai, vadai ir visoki kiti pareigūnai jį pikta išnaudojo, šaukdami žmones į tautos, darbo klasės

tarnybą, o iš tikrųjų, tai panaudodami savo garbės, kapitalo ar biznio reikalui.

Tarnybinį darbą reikia vėl sukilninti, pašventinti, konsekruoti. Reikia galvoti taip, kaip galvojo tas trečiasis mūrininkas. Darbas yra vykdomas didingojo Dievo plano: būti garbinamam kuo didesnio laimingųjų skaičiaus. Juk darbas duoda galimybės sukurti šeimą, aprūpinti vaikučius, auklėti jaunimą, pastatyti gražias bažnyčias.

Visi žmonės savo gabumais, turtais ir technika nori ar nenori turi tarnauti šiam Viešpaties tikslui. Mes tikintieji galime paversti, konsekruoti savo darbą į tarnybą Visatos Valdovui. Darbą mes paverčiame pagarbos ir meilės dovanomis, kuriomis mes Jį nuolat apdovanojame.

O kad tu visuomet dirbtum, taip galvodamas, kad tu išmoktum darbą konsekruoti, sekmadieniais sudėdamas jį šv. Mišiose ant kunigo patenos, rytą ir vakarą nuoširdžiai jį Viešpačiui skirdamas ir darbe retkarčiais kartodamas: "Tėve, tiesie Tavo valia... Viešpatie, priimk mano talką!"

Tada tu būsi ramus ir patenkintas, nesvarbu koki darbą tau tektų dirbti ir kaip su tavim darbdavys elgtųsi, Tu žinai, kad tarnauji Dievui, kuris nežiūri koks bus tavo darbas, bet kaip jį dirbsi. Be abejo, nebus visuomet taip lengva viršgamtaiškai į darbą žiūrėti, nebus lengva kovoti su savo jausmais, bet tavo tvirta lietuviška valia turi laimėti!

P. Daugintis, S. J.

AR AŠ TURIU LIKTI LIETUVIS?

Tėve Bružike,

Man teko kalbėti su viena sesele vienuole, kuri pilna entuziazmo pasakojo apie Tamstos pamokslą lietuviybės klausimu. Man šis dalykas yra labai neaiškus, todėl iš anksto atsiprašau, kad gal nesutiksiu su kai kuriomis Tamstos mintimis. Man atrodo, kad Jūs, Tėve, klystate, taip smarkiai

gindamas lietuviybę net per pamokslą ir ją beveik lygiagrečiai statydamas su katalikybe. Jūs Dievo vardu, sako, šaukėte, kad nevalia atsisakyti savo tautos, net ir ilgą laiką gyvenant kitur. Aš su tuo negaliu sutikti, dėl to prašyčiau man plačiau paaiškinti šį klausimą. Nekantraudamas lauksiu atsakymo.

Jūsų P

Brangusis,

Tamstos atvirumas mane žavėte žavi, o tas troškimas išsiaiškinti lietuviybės klausimą — dar labiau. Turiu pasisakyti, kad neesu lietuvis šovinistas, tai yra toks, kuris tik savo tautą girtų, aukštintų, o kitas tautas smerktų, jas niekintų ir jų nekęstų. Tai būtų ne tik nežmoniška ir negražu, bet būtų ir nekrikščioniška, būtų nuodėmė. Dėl to aš smerkiu išpūstą nacionalizmą, kurį Hitleris ne tik teorijoje („Mein Kampf“), bet ir praktikoje vykdė. Jo supratimu, tik vokiečių tauta turi teisę gyventi ir plėstis, o kitos turi jai tarnauti arba žūti. Dar labiau yra smerktinas kruvinojo Stalino, tautų naikintojo, elgesys. Amerika drauge su UN kovoja už tautų laisvę. Dėl to ir mes, gyvendami Amerikoje, šioje didžiausioje įvairių tautų šeimoje, pripažinkime ir ginkime kiekvienos tautos garbę ir teises. Tegul lenkai pasilieka lenkais, airiai airiais, italai italais, indijonai indijonais, negrai negrais, kaip ir lietuviai turi pasilikti lietuviais. Kaip kiekvienas žmogus turi įgimtą teisę gyventi, taip ir kiekviena tauta. Penktasis Dievo Įsakymas draudžia žudyti ne tik atskirus žmones, bet ir tautas. Visas tautas reikia lygiai vertinti, jas pripažinti ir gerbti.

Krikščionybės ir katalikybės nestatau lygiagrečiai su tautybe, nes tai yra du skirtingi dalykai. Katalikybė, Kristaus atneštas mokslas, yra visoms tautoms ta pati, nesikeičianti. Ji turi apimti visas tautas, visas kalbas, visas rases ir šalis. Čia nėra nė mažiausio skirtumo tarp lietuvio, airio, lenko, ruso ar vokiečio. Visi yra lygūs katalikai.

“Nėra skirtumo tarp žydo ir graiko, juk tas pats yra visų Viešpats”, sako šv. Povilas (Rom. 10, 12). O kitoj vietoj dar aiškiau pabrėžia, sakydamas: “Nes tikėjimu į Jėzų Kristų jūs visi esate Dievo vaikai. Čia nebėra nei žydo nei graiko, nebėra nei vergo nei laisvojo, nebėra nei vyriškio nei moteriškės, nes jūs visi esate viena Kristuje Jėzuje” (Gal. 3,26-28). Dėl to tikibinių klausimų nereikia maišyti

su tautiniais. Kaip siela, nors pripildo kūną, bet skiriasi nuo kūno savo esme ir verte, taip ir tikėjimas pripildo tautą ir tautas ir jas jungia į vieną dievišką šeimą. Tikėjimas turi savo teises, o tautybė savo. Negalima nei vieno nei antro naikinti ar griauti. Dievas nori, kad kiekviena tauta sau įgimtu būdu garbintų Dievą. “Garbinkite Viešpatį visos tautos”, sako psalmistas (Ps. 116).

Dievas labai mėgsta įvairumą, nes “vairietas delectat”, sako šv. Augustinas. Tik pažvelk į gamtą, pažvelk į augalų ir gyvulių pasaulį, pamatysi, koks ten įvairumas! Kiekvienas ten kitokiu būdu ir kitokia “kalba” skelbia Dievo didybę, Jo išmintį ir gerumą.

Dievas nori, kad ir žmonės susiskirstytų tautomis ir sukurtų įdomią ir margą žmonių giminę, kuri įvairiais būdais ir įvairiomis kalbomis garbintų Dievą, visų tautų bendrąjį Tėvą. Lyg tas sodas pripildytas įvairių medžių ir įvairiaspalvių gėlių, žmonija skirstosi į įvairias rases ir tautas su skirtingomis kalbomis, skirtingais papročiais ir skirtingais gyvenimo būdais.

To nori Dievas

Be abejo! Tik pažvelkime į Šventąjį Raštą. Ten rasime daugybę įrodymų, kaip Dievas gina tautos egzistenciją. Paimkime, pavyzdžiui, žydų tautą. Kiek Dievas ja rūpinosi, gynė nuo priešų, matydamas ją egiptiečių pavergtą, davė jai didį vadą Mozę, per kurį darė didžiausius stebuklus, pervesdamas juos per Raudonąją jūrą ir maitindamas tyruose manna. Dievas draudė žydams maišytis su svetimtaučiais vedybose ir už tai ne kartą skaudžiai juos baudė.

Žydai, paties Dievo per pranašus mokomi, taip pamilo savąją tautą, kad jiems esant Babilono vergijoje, visi verkė, dūsavo ir aimanavo, pridėję galvas prie mūro sienų. Kai vietiniai gyventojai prašydavo, kad žydai ką nors jiems padainuotų ar pašoktų, jie su didžiausiu skausmu ir širdgėla atsakydavo, kad to negali padaryti, kol yra vergijoje. O Šv. Dvasios

ikvėptas psalmistas perduoda tas aimanas 136 psalmėje šiais žodžiais: “Prie Babelės upių mes sėdėjome ir verkėme, kai atsimindavome Sioną. Ant ano krašto gluosnių mes pakabinome savo arpas. Tie, kurie buvo mus išvedę, reikalavo iš mūsų giesmių ir kurie mus užgaudavo, reikalavo linksmumo: “Pagiedokite mums iš Siono giesmių!” Kaipgi mes giedosime Viešpaties giesmę svetimoj šaly? Jei užmiršiu tave Jeruzale, tebūnie užmiršta mano dešinė! Teprilimpa mano liežuvis prie gomurio, jei aš neminėsiu tavęs, jei nestatysiu Jeruzalės aukščiau už kiekvieną mano linksmybę.” Taigi, matome, kaip griežtai yra pabrėžtas Šventame Rašte prisirišimas prie savo tėvynės, kaip gražiai yra kalbama apie jos meilę.

Taip moko Kristus

Mūsų Išganytojas nenukrito kur nors staiga iš Dangaus, neatvyko kur nors iš tyrų, bet gimė iš motinos, kaip gimsta visi žmonės. Jo motina buvo žydė, todėl ir Kristus visuomet save žydu laikė. Jis savo žodžiais darbais ir pavyzdžiu visur ir visuomet rodė savo tėvynės meilę. Kartą Jis meldėsi Alyvų kalne. Po kojomis gulėjo didžiulis Jeruzalės miestas, kurs, saulės apšviestas, atrodė labai gražus ir didingas. Kristus, pagalvojęs apie šio miesto ateitį, apsipylė ašaromis. Jis verkė, Jam buvo gaila savo miesto: “Nes ateis tau dienu, kad priešai apves tave pylimu, apguls tave, suspaus tave ir tavo vaikus, kurie yra tavyje, ir nepaliks akmenų ant akmenų, nes tu nepažinai savo aplankymo meto” (Luko 19, 41-44).

Visi žinojo, kad Kristus yra žydas, nes Jis savo tautybės niekad neslėpė. Kartą moteriškė prie šulinio, kai Jis paprašė gerti, atsakė: “Kaip tu, būdamas žydas, prašai gerti manęs samarijietės. Juk žydai nebendrauja su samarijiečiais” (Jono 4,9).

O štai kitoj vietoj dar labiau paaiškėja Kristaus prisirišimas prie savo tautos. Moteris kananietė artinosi prie Kristaus,

norėdama, kad jis pagydytų jos dukterį. Bet Kristus atsako: “Aš esu siųstas tik pas pražuvusias Izraelio namų avis” (t. y. pas žydus). Bet kai moteriškė dar labiau maldavo, tada Kristus atsakė, kad negera imti vaikų duoną ir mesti šunims. Moteriškei vis dėlto nenusileidžiant ir dar labiau prašant, Kristus jos išklauso ir pagydo dukterį. Iš šio Kristaus pavyzdžio matome, kad pirmiausia turime rūpintis savo tautiečiais, o tik po to kitais. Kristus aiškiai rodo, kad turime mylėti tautą, iš kurios esame kilę.

Taip elgiasi Bažnyčia

Amžiais Bažnyčia gynė ir dabar tebegina ir tebegloboja tautas. Kiekvienai tautai ji skelbia savus šventuosius ir skiria tautų globėjus. Neseniai Popiežius ir mums paskyrė globėju tautietį šv. Kazimierą. Prancūzija didžiuojasi savo grynai tautiška šventąja Joana Arkiete, kurią pats Dievas šaukė ginti savo šalį nuo priešų. Begindama šalį, ji patenka į anglų nelaisvę ir miršta sudeginta ant laužo. Bažnyčia, ją paskelbdama šventąja, parodė, kad tėvynės meilė yra didelė dorybė, už kurią mirtis yra šventas, herojiškas darbas. Taigi, ir kareiviai ir mūsų partizanai, kurie lieja kraują, gindami tėvynę, yra ne tik tautos, bet ir Bažnyčios karžygiai.

Tautą niekinti, jos išsižadėti yra prieš ketvirtąjį Dievo Įsakymą, nes tokiu būdu išsižadama ir tėvų kraujo, kurie ji iš karto į kartą perduoda savo vaikams. Visos tautos tokiems atsimetėliams turi jau įsisenėjusi pavadinimą: išgama.

Lietuviai! Neišsiginkime savo tautos, kad nesusilauktume čia ant žemės ir po mirties to baisaus pasmerkimo, ypač dabar, kai mūsų tautiečiai ten Lietuvoje kenčia už Bažnyčią ir Tėvynę tokius baisius persekiojimus, aplaistydami savo žemę kankinių krauju. Ką jie mums, susitikę Dievo teisme, pasakys, jeigu mes ne tik nemylėjome savo tautos, bet dėl žemiškų patogumų jos išsižadėjome, lyg Ezavas savo tėvonystės už sriubos lėkštę.

Išsaugokime savo kalbą

Kai kurios tautos, pavyzdžiui žydai, net ir pamiršusios savo kalbą, nenustoja tautybės ir ją išlaiko per šimtmečius. Su lietuviais taip nėra. Iš praktikos matome, kad jie, užmiršę savo kalbą, užmiršta tuoj ir tautybę. Kalba yra geriausia priemonė išlaikyti tautybę, todėl turime ją visomis jėgomis saugoti. Turime išmokti ir vietinę kalbą, bet jokiū būdu negalime pamiršti savosios. Juk mūsų kalba yra tokia graži, skambi, turtinga žodžiais ir išsireikškimais. Pasiskaityk Baranausko "Anykščių Šilėlį" arba Duonelaičio "Metus", pamatysi, kaip gražiai lietuvių kalba galima išreikšti mintis ir aprašyti vaizdus. Didžiausi pasaulio universitetai turi lietuvių kalbos katedras, nes lietuvių kalba yra seniausia Europos kalba, būdama gimininga su sanskritu kalba. Daugelis žymiausių filologų vadina mūsų kalbą Europos kalbų motina.

Baisiai yra skaudu, kai matai, kad patys lietuviai šią kalbą niekina ir griaua, o mūsų protėviai ir lietuviškos mamytės kartu su knygnešiais ją saugojo ir gynė nuo žiauriųjų rusų žandarų, ne vienas patekdamas į Sibiro kalėjimus.

Neseniai "Laiškų Lietuviams" Redakcijai vienas skaitytojas iš Anglijos atsiuntė laišką, klausdamas, ar tiesa, kad Amerikoje kunigai ir vienuolės kovoja prieš lietuvių ir prieš lietuvių kalbą. Mes visiškai nesuprantame, kaip tai galėtų būti tiesa. Kaipgi lietuviai kunigai ir lietuvių vienuolės galėtų kovoti prieš lietuvių ir prieš savo kalbą? Juk seselės vienuolės, lyg tos vaidilutės, yra pašauktos į lietuviškų parapijų mokyklas kurstyti lietuvišką ugnelę ir saugoti ją, kad neužgestų. Lietuviškų parapijų ir lietuviškų vienuolynų įsteigėjai, rinkdami sunkiai uždirbtus savo tautiečių centus, nieko kito negalvojo, kaip tik pastatyti tuos lietuvių židinius, kad jie suburtų visas lietuviškas jėgas į kovą prieš nutautėjimą. Argi galėtų kas nors ramia sąžine eiti prieš šitą steigėjų mintį? Argi galėtų jis piauti tą šaką, ant kurios jis pats sėdi?

Klebonai kaip tik norėjo turėti savo parapijose lietuvių seseles, kad jos padėtų gelbėti žūstanti lietuvišką jaunimą. Jeigu to gelbėjimo nereikėtų, jie galėtų pasikviesti svetimtautes seseles. Taip pat ir lietuvių galėtų stoti į kitus vienuolynus. Kam reikėtų tų lietuviškų? Dėl to mes visiškai nesuprantame, kaip galėtų tie asmenys kovoti prieš savo tautą, kai jų vadas ir sužadotinis Kristus verkė savo tautos ir už ją aukojosi, duodamas aiškų pavyzdį visiems savo sekėjams.

Pagalvokime ir apie ateitį

Dievas išgelbėjo Noės šeimą, kad po pasaulinio tvano vėl prasiplėstų žmonija. Panašiai ir dabar Amerika, Anglija, Australija yra lyg tie didžiuliai laivai, kurie gelbsti tautų šeimas, iš kurių vėl turės atgimti bolševikų išnaikintos tautos.

Po komunizmo tvano, kai atsidarys durys grįžti į tėvynę, tai ne tik tremtiniai, bet ir čia gimę, ypač seselės ir kunigai, bus labai prašomi grįžti į Lietuvą ir ten atnaujinti visą sugriautą gyvenimą. Jeigu kas ir pareis gyvas iš Sibiro, tai jis bus išvargęs, be sveikatos. Kunigų nebus, seselių nebus, inteligentų nebus. Tad kas dirbs tėvynės atstatymo darbą? Be abejo, tik mes, išlikę gyvi už tėvynės ribų.

Mums gal reikės net už dešimtį žmonių atlikti darbą. Lengvas jis nebus, taigi, ruoškimės jau dabar. Mokykimės kalbos, tautiškai auklėkimės, kad išmušus laisvės valandai, tuoj galėtume pradėti tėvynės atstatymo darbą.

Jūsų J. Bružikas, S. J.

Dėl mums nežinomų priežasčių grįžo šių prenumeratorių laikraštis: Chicago: Ancerevičius Vl., Bagdonienė H., Bakšaitis Pr., Jančauskis Ant., Janulienė V., Jasaitytė A., Jučas J., Jurėnienė M., Kasparienė E., Dr. Katilius, Kaukoriūtė J., Kazrogis J., Kirkus B., Kupčiūnaitė V., Lelijonas P., Marma G., Petruskevičienė T., Simonaitienė D., Spiridonavienė T., Tapulionytė M., Valantinas A., Vanagienė E., Vitartienė P., Zaleckienė D., Zalubas P., Zatanckas E., Zukavičienė E.;

Balčius P. — Phila., Grinkevičius V., Kuras J. — Lawrence, Mass., Jaknis J., Jarašūnas A. — Newark, N. J., Kremeris O. — Reading, Pa., Maknavičius K., Šablinskas B., Sereikienė P., Skirmontienė O., Naruševičiūtė — Brooklyn, N. Y., Ramanauskas V. — Kearny, N.J., Šaltienė M. Wrt, III., Šuopys P. — Waterbury, Conn., Šlapkauskas V., Kondrotienė V. — Canada, Jankienė E. — Anglija.

KALBU DAUGELIO VARDU: LEISKITE IŠSISKIRTI!

Kunige, Jonai!

Jau laikas Bažnyčiai peržiūrėti savo skelbiamų tiesų bagažą!

Gyvenimas nestovi vietoje. Visur pažanga! Visi mokslai nusikrato senais prietarais, tik viena Katalikų Bažnyčia tebeperša žmonėms tas pačias dogmas, nežiūrėdama, ar jos betinka 20 amžiaus žmogui, ar ne. Juk kiekvienas apsiuoktų, jei šiandieną užsispyręs gyventų viduramžių civilizacijos rėmuose. Ar mes katalikai neišsistatome pajuokai, įsikandę besilaikydami senų senovės papročių?

Imkime, kad ir skyrybų klausimą moterystėje. Gal buvo reikalinga surišti nekultūringą, pusiau laukinį žmogų nebeatmezgamu mazgu. Kitaip jis gal nebūtų išsigijęs atsakomybės jausmo savo šeimai. Bet taip varžyti mūsų laikų žmogų yra didelė klaida. Ar mes neišskiriame du susipjovusiu šuniu? Ar žmogus ne brangesnis už šunį? Kur išmintis neleisti išsiskirti nuolat besiriejantį porai ir taip versti ją metų metus kankintis?

Šitas skyrybų pavyzdys yra tik vienas iš eilės kitų. Bet jis, mano nuomone, yra labai opus ir svarbus. Juk šimtai, o gal ir tūkstančiai žmonių meta Katalikų tikėjimą dėl tokio nepajudinamo Bažnyčios užsispyrimo ir surambėjimo pasenusiose gyvenimo formose. Kuone visos kitos krikščionių bendruomenės jau yra prisitakiusios prie mūsų laikų reikalavimų. Kodėl negali prisitaikyti Katalikų Bažnyčia?

Suprantu, Jūs, kaip kunigas, privalote ginti Bažnyčios pozicijas. Jūs negalite pjauti šakos, ant kurios sėdite. Bet, vardan žmoniškumo, jūs kunigai ir vyskupai pasistenkite įsijausti į žmonių kančias ir nors piršta pajudinkite nepakeliamoms naštomis palengvinti tiems, kurie nebegali

jų pavilkkti! Ar Bažnyčia nesigiria esanti meilės religija? Kaip galima suderinti su meile tokį jos kietumą?

Atleiskite, Kunige Jonai, kad taip žiauriai atvirai Jums rašau! Kalbu šimtų vyrų ir moterų vardu, kurie nedrįsta Jums to pasakyti. Gyvenimas moterystėje gali tapti be galo žiaurus, ko ir Sveikas negalite nepastebėti. O žiaurių dalykų negalima aprašyti švelniais žodeliais. Laukiu aš ir tūkstančiai laukia žmoniško, šilto, užjaučiančio žodžio, o ne to, kaip titnagas kieto: "Tu privalai!" — nors čia ir galą gautum.

Jus gerbiaš

Juozas L.

Brangusis Pone Juozai!

Nežinau, ar bus mano atsakymas toks "žmoniškas, šiltas ir užjaučias", kokio Jūs laukiate. Labai noriu, kad jis toks būtų. Deja, negyvas raidės negalima prikrauti tos šilimos, kurią pajustumėte gyvame žodyje. Prašau priskirti visus šio laiško trūkumus žmogaus silpnumui, o ne stokai geros širdies.

Trumpame savo laiške iškeliate du labai svarbiu klausimu. Pats svarbiausias, Jums ir šimtams kitų labiausiai rūpintis klausimas yra išskyrimas nelaimingai apsivedusių porų. Jūs, atrodo, esate įsitikinęs, kad čia kalti tik vyskupai ir kunigai, kurie kažkokiais sumetimais, nenori prisitaikyti prie moderniojo gyvenimo reikalavimų. Tas Bažnyčios laikymasis "senų gyvenimo formų" yra antrasis klausimas. Į jį atsakysiu pirmoje vietoje, nes tada bus lengviau suprantamas pirmasis.

Kodėl Bažnyčia užsispyrusi?

Kiekvienoje mašinoje yra įvairių dalių. Vienas jų gali pakeisti kitomis be didesnių nuostolių. Kitų jokių būdu negali pakeisti nesunaikinęs pačios mašinos. Gali,

pavyzdžiui, išimti automobilio langus, duris, gali nukelti stogą, gali išmesti šildytuvą, radiją, minkštas sėdynes ir vis dar bus šioks toks automobilis. Bet numauk rata, arba išimk motorą ir stok! Nors ir puikiausiai Jūsų “mašinėlė” atrodytų, bet jau nebevažiuosi.

Ir Bažnyčioje yra antraeilių dalykų, kurie be nuostolių tikėjimui keitėsi, keičiasi ir keisis. Bet yra esminių dalykų, kurių nebus galima pakeisti niekada, nors ir milijonai metų praeitų. Tik paimk mūsų tikėjimo išpažinimą (“Tikiu į Dievą Tėvą...”). Čia kiekvienas sakinytis yra amžina, nesikeičianti tiesa. Nors vieną jų išmetus, Katalikų Bažnyčia nebebūtų Kristaus įsteigtoji Bažnyčia. Kas nenori pripažinti tokių niekada nesikeičiančių tikėjimo tiesų, tas jau yra iškrypęs iš tiesos kelio ir su tokiu Bažnyčia negali rasti bendros kalbos. Ar tik Bažnyčia? Ne! Juk ir matematikoje ir biologijoje ir kitose mokslo šakose yra amžinų nesikeičiančių tiesų — dėsnų. Visuomet buvo, yra ir bus, tiesa, kad du kart du yra keturi, o ne penki ir ne pustrėčio. Visuomet reikėjo, reikia dabar ir visada reikės imti kokio nors maisto žmogaus gyvybei palaikyti. Visuomet gyvybė gimsta tik iš gyvybės, ir t.t.. Kodėl negali būti amžinų tiesų tikėjimo dalykuose? Koks čia būtų “modernumas” išmesti tą ar kitą tiesą, kad jai suėjo tūkstantis ar du tūkstantčiai metų? Didžiosios, pagrindinės gyvenimo tiesos yra visada senos ir visada jaunos; modernios, kaip ir pats visatos Viešpats, kuriuomi susižavėjęs šv. Augustinas šaukia: “O pulchritudo semper antiqua et semper nova!” Mūsiškai: “O, tu visuomet senas ir visuomet naujas groži!”

Tik pagalvokime, p. Juozai, kokių nesąmonių prieitume, nepripažindami niekada nesikeičiančių, amžinų tiesų. Jei prieš penketą šimtų metų Dievas baudė pragaru metimą vienos ir ėmimą kitos žmonos, o šiandieną už tą patį darbelį Jis atlygintų dangumi, ar tie senovės pasmerktieji negalėtų teisingai šaukti: “Viešpatie, kur tavo teisingumas?” Ir jei mes šiandieną turėtume galvoti, kad po vieno kito šimto metelių vėl bus nauji dorovės įstatymai,

naujos tiesos, kodėl mes turėtume laikytis dabartinių, jei jos mums nepatogios? Pagrindinės tikėjimo tiesos, arba dogmos, ir pagrindiniai dorovės įstatymai, visai žmoniškai, visiems laikams turi būti tie patys, nepakeičiami, jei yra amžinas, teisingas, išmintingas ir myliš Dievas.

Kas gali pakeisti?

Kiekvienoje valstybėje ir draugijoje įstatymus panaikinti ar pakeisti gali tik tas, kas juos išleido arba tas, ką leidėjas įgaliojo. Tas pats ir Bažnyčioje. Katalikų Bažnyčioje randame įvairių įstatymų. Tarp jų yra jos pačios išleistų ir paties jos Kūrėjo, Viešpaties Jėzaus Kristaus duotų. Savo išleistus įstatymus Bažnyčia gali keisti ir, atsiradus rimtam reikalui, keičia. Bet Kristaus duotų įstatymų Bažnyčia keisti negali, nes Jis jai tos galios nesuteikė. Nesuardoma moterystė kaip tik ir yra vienas iš tų ne Bažnyčios išleistųjų įstatymų ir todėl, nors vyskupai ir kažin kiek norėtų, jie neturi teisės jo pakeisti.

“Tai neverta vesti”.

Išsiskyrimų ieškojimas moterystėje nėra moderniųjų laikų išradimas. Prisiminkite šv. Mato Evangelijos 19 perskyrimą, kur aprašo Kristaus atsakymą parisiejams. Kristus, Dievo Sūnus, čia liudija, kad Dievas, sutvėręs vyrą ir moterį, sujungė į vieną kūną. Todėl tai, “ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria” (3-6 eilutės). Ir kai parisiejai paklausė: “kam gi Mozė liepė duoti persiskyrimo raštą ir paleisti (moterį J. K.), Kristus atsako: “Mozė leido jums paleisti savo žmonas dėl jūsų širdžių kietumo, o pradžioje taip nebuvo” (8 eil.). Kitais žodžiais tariant, Išganytojas liudija, kad Dievas, sukūręs vyrą ir moterį, sujungė juodu nebeatrįšamu ryšiu. Žymiausio žydų vado Mozės duotasis leidimas išardyti moterystę nebuvo Dievo duotas. Jis, Mozė, nusileido žydų “kietų širdžių” reikalavimams. Bet jis neturėjo teisės taip padaryti! “Pradžioje taip nebuvo”. Ir toliau Kristus, Naujojo Įstatymo Kūrėjas, atgaivina, atstato pirmąjį Dievo įstatymą: “aš jums sakau, kas tik paleidžia savo žmoną... ir

kitą veda, svetimoteriauja, ir kas paleistą veda, svetimoteriauja". Svetimoterystė, kaip žinome, visada ir visose tautose buvo suprantama, kaip nusikaltimas.

Mokiniai puikiai suprato Išganytojo mintį! "Jei jau toks vyro dalykas su moterimi", t. y. jei jau nebegalima paleisti ir vesti kitos, "tai neverta vesti" (10 eil.).

O koks aiškus šv. Povilo apaštalo žodis korintiečiams! "Tiems, kurie yra surišti moteryste, įsakau ne aš, bet Viešpats, kad moteris nesiskirtu nuo vyro; o jei atsisirtu, kad pasiliktų netekėjusi, ar susitaikytų su savo vyru. Taip pat vyras tenepaleidžia savo žmonos" (1 Kor. 10 — 11). Prašau pastebėti, kaip aiškiai apaštalas pabrėžia, kad tas įsakymas nėra jo, nėra Bažnyčios, o Viešpaties. Ir tas įsitikinimas liko Bažnyčioje iki mūsų dienų. Todėl visos pastangos suminkštinti "kunigų ir vyskupų širdis" turi eiti niekais. Kokia nauda, koks malonumas dvasiškijai nustatyti prieš save tikinčiuosius, matyti, kaip ne vienas meta savo tikėjimą, jį pajuokia, puola! Bet Bažnyčia atsimena kitą to paties apaštalo žodi: "nors mes ar angelas iš Dangaus skelbtų jums kitą evangeliją, ne taip kaip mes jums skelbėme, tebūnie atskirtas!... Nes ar aš dabar ieškau žmonių palankumo, ar Dievo? Ar aš stengiuos įtikti žmonėms? Jei dar norėčiau įtikti žmonėms, aš nebūčiau Kristaus tarnas" (Gal. 1, 8). Bažnyčia

nėra palikta žmonėms pataikauti, o rodyti jiems tikrąjį, vienintelį kelią į amžinąją laimę. Ir jei ji to savo paskyrimo išsižadėtų, ji nebebūtų Kristaus įkurtoji Bažnyčia.

Tiesa, Jūs minite, kad kitos krikščioniškosios bendruomenės (sektos) prisitaikiusios modernių laikų reikalavimams. Taip, daugelis prisitaikė. Jos todėl galėjo taikytis, kad nėra Kristaus įkurtoji Bažnyčia, o žmonių padaras. Joms tinka Išganytojo žodis apie gerąjį ganytoją ir samdininką. Samdininkui nerūpi avių labas. Pamatęs vilką, jis bėga ir palieka avis jų pačių likimui. Panašiai ir daugelis neva krikščioniškų sektų palieka savo tikinčiuosius jų pačių likimui. Kristaus Bažnyčia to padaryti negali. Ji negali iškreipti, pakeisti ar panaikinti savo Kūrėjo paliktų įstatymų.

Trumpai sugladiusiu, ką norėjau Jums šiame laiške išdėstyti. 1. Yra amžinų, nepakeičiamų tiesų ir įstatymų, kurių jokia žmonijos kultūrinė pažanga negali pašalinti. 2. Tų tiesų skaičiuon įeina ir tai, kad moterystė yra nesuardoma: pamesti vieną ir vesti kitą moterį *Dievas* neleidžia, todėl kunigai ir vyskupati nieko negali padaryti. Kituose laiškuose stengsiuos Jums parodyti, kad ta Dievo tvarka moterystei yra visos žmonijos labui, o ne jos nelaimei.

Jus Kristuje mylįs

Kunigas Jonas

ALKOHOLIS IR MORALĖ

Sakoma, kad Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra 60 milijonų žmonių, kurie vartoja alkoholį. Apie tris milijonus yra viešų girtuoklių ir apie 600 tūkstančių visiškų alkoholikų. Paklauskim, kodėl tie žmonės geria. Turi būti kokia nors visiems bendra priežastis. Paprasti žmonės, kurie daug nenusivokia apie vaistus, alkoholi vadina "stimulant", sužadinti, sukeltantį žmogaus jėgas. Iš tikrųjų, alkoholis nėra "stimulant", bet "depressant", t. y., jis silpnina, migdo žmogaus jėgas.

Yra įvairių šios rūšies vaistų (depressantų): sedatyvai, narkotikai, analgetikai, anestetikai.

1. Sedatyvas (ir dažnai kartu hypnotikas) yra toks vaistas, kurs ramina ir atleidžia nervų įtempimą, pavyzdžiui, sulfonalas, paraldehydas, uretanas, barbitalas. Visi hypnotikai yra tuo charakteringi, kad ramina ir migdo be intosikacijos.

2. Narkotikai yra tie vaistai, kurie mažina skausmą ir kartu sukelia gilų miegą, pav., morfijus. Jei vartosi mažą kiekį, skausmą galėsi sumažinti ir be miego.

3. Analgetikas yra vaistas, kurs mažina skausmą, ne būtinai migdydamas, pav., aspirinas.

4. Anastetikas mažina skausmą, pav., eteris, chloroformas, alkoholis.

Dažnai žmonės alkoholi ir vartoja tada, kai nori sumažinti savo rūpesčius, vargus, nuliūdumus. Alkoholis mažina ne tik kūno, bet ir sielos jėgas: atmintį, sumanumą. Pasigėręs žmogus praranda mandagumo, padorumo ir gėdos jausmus.

Darbo produktyvumas ir tikslumas, išsigėrus alkoholio, labai mažėja. Tai galima lengvai išbandyti įvairiais būdais. Pamėgink, pavyzdžiui, kokią 10 minučių rašyti mašinėle, kai esi negirtas. Paskui išgerk kokią porą stikliuku ir po kokio pusvalandžio pamėgink parašyti tą patį. Matysi, koks bus skirtumas! Parašysi per tą patį laiką mažiau ir daugiau klaidų padarysi.

Taigi, klaidingai elgiasi tie, kurie prieš egzaminus ar prieš kitą koki svarbų darbą išsigeria "ant drašos". Drašos gal ir bus, nes pranyks ar sumažės drovumo jausmas, bet darbo vertė bus daug menkesnė.

Dabar kitas klausimas: kiek reikia išgerti, kad būtų galima sakyti, jog tas ar tas žmogus yra girtas? Tas turi labai daug reikšmės, vairuojant automobilį. Jeigu policija nutvers girtą vairuotoją, jį baus. Atsitinka, pavyzdžiui, automobilių nelaimė. Ateina policija. Mato, vyrai, kaip vyrai, bet jaučia, kad jų kvapas atsiduoda alkoholiu. Pirmiau teismas nieko negalėdavo daryti, nes būdavo sunku įrodyti girtumo laipsnį. Dabar mokslas atrado labai gerų priemonių girtumui patikrinti. Galima patikrinti kraują. Jeigu jame bus virš 0.05% alkoholio, tai toks žmogus jau skaitosi girtas. Jei žmogus kraujuje turės nuo 0.2 iki 0.4% alkoholio, jis bus jau be sąmonės. O atsiradus kraujuje apie 0.7% alkoholio, žmogus miršta. Stebėtina, kad palyginamai toks mažas alkoholio kiekis atneša mirtį.

Bet norint sužinoti girtumo laipsnį, ne būtinai reikia tirti kraują. Dabar po-

licija turi dar geresnių priemonių. Tai galima sužinoti ir iš žmogaus kvapo, vartojant tam tikrą aparatą, vadinamą alkoholometru. Šį aparatą jau vis labiau ir ir labiau pradeda policija vartoti

Dabar gal paklausi, kiek reikia išgerti degtinės ar whiskey, kad kraujuje atsirastų 0.05% alkoholio. Tai priklauso ir nuo žmogaus svorio, bet paprastai 100 gramų užtenka. Geriant palengva ir kartu valgant, ne taip greitai pasigeriama, nes tada kepenys lengviau suspėja suskaidyti alkoholį.

Praktiškos išvados

Kartą profesorius skaitė paskaitą apie alkoholį. Kad žmonėms padarytų didesnę išpūdį, jis pasistatė stiklą su alkoholiu ir šalia slieką. "Matote, gerbiamieji, kaip alkoholis yra pavojingas", — sakė profesorius, dėdamas slieką į stiklą degtinės. Iš tikrųjų, sliekas pasiraite, pasiraite ir padvėse. Po paskaitos prieina prie stalo vyriškis, paima tą stiklą degtinės ir išgeria. Nustebusiam profesorius jis sako: "Pone, profesoriau, aš turiu kirmėlių, todėl noriu jas nudvėsinėti."

Atrodo, kad tas vyras labai logiškai pasielgė. Bet čia ir yra visa bėda. Žmonės geria, manydami, kad alkoholis padeda draugiškumui palaikyti, nuliūdumui pašalinti, drašos įgauti, prieš šaltį kovoti, bet visai negalvoja apie jo blogas pasekmes.

Atrodo, kad vien tik mediciniškų argumentų čia nepakanka. Jei kam pasakysi, kad alkoholis patrupina žmogaus gyvenimą, jis tau atkirs, kad pasitenkins ir trumpesniu gyvenimu arba tiesiog atsakys: "Mano diedukas, amžiną atilsį, mėgdavo gerokai išgerti, bet mirė, sulaukęs 80 metų." Jei kitam pasakysi, kad pasigėręs gali turėti automobilio nelaimę, jis atsakys, kad pasigėręs duoda žmonai vairuoti. Žemiški idealai nėra pakankamai stiprūs. Reikia aukštesnių motyvų. Pačiam teko matyti, kaip žmonės susivaidydavo gavėnios metu nuo gėrimo ir kitokių atgailų darydavo dėl kenčiančio

DRAUGAVIMAS SU MERGAITĖMIS

Mielas Rimai,

Tavo laiškas buvo tikrai atviras, nuoširdus ir įdomus. Jame buvo daug gražių sakinių, daug poetiškų išsireiškimų, tropų ir figūrų. O tie gyvi pavyzdžiai! Iš kur Tu jų tiek ir surinkai? Nemanau, kad pats būtum visa tai išgyvenęs. Juk Tavo amžius, kaip pats rašai, “dar vos tik išsiritęs iš saldžios vaikystės.”

“Deja, išsiritęs,” rašai, “o kad jis vėl grįžtų į tą ramią, gražią, pasakišką vaikystę!” Perskaitęs šį sakinį, nusišypsojau,

Kristaus. Reikia tik pasiryžti, ir bus galima ištvirti. Rusų priežodis (žinoma, ne komunistinis) sako: “Smielym Bog pomogaiet — drašiemis Dievas padeda.”

Sakoma, kad aukščiausia visuomenės klasė yra ta, kur moterys mažiausiai geria, o blogiausia ir žemiausia ta, kur vyrai ir moterys kartu karčiamose girtuokliauja. Teko pažinti vieną poniją, aukšto kariškio žmoną, kuri sakydavo: “Ponai karininkai, aš jus savo namuose vaišinsiu kuo skaniausiai, bet niekad negirdysiu ir nepakęsiu, kad atsineštumėte degtinės į mano namus.” Jeigu kas padeda gėrimų ant stalo, tai tegul neragina prisipyręs gerti, taip, kaip kaimiečiai daro, bet tegul pasako, kad kiekvienas pasitarnautų pagal savo norą. Kas geria alkoholį vienas savo kambary, tas paprastai jau yra tikras alkohikas.

Nesakome, kad kiekvienas turi stengtis būti visiškai blaivininkas, bet kiekvienas turi stengtis būti visuomet žmogus. Žmogus, kurs pasigėręs praranda protą ir kitas doros bei žmogiškumo ypatybes, yra jau nebe žmogus.

J. Venckus, S.J.

bet vėl tuoj surimtėjau, nes žinau, kad ir Tu, jį rašydamas, buvai rimtas, taip, gal net perdaug rimtas. Bet tas Tavo perdėtas rimumas, tur būt, ir buvo tos mano šypsenos priežastis. Gal būt, prisimeni kada skaitęs, kad koks nors gyvenimu nusivylęs poetas sušunka: “Sugrižk, jaunyste!...” Šis prisiminimas ir iš Tavo lūpų iššaukė tuos žodžius. Šypsojaisi, kad Tu, neužbaigęs dar nė šešiolikos metų, jau save lygini su tuo “gyvenimu nusivylusiu poetu”.

O kokia to Tavo nusvylimo priežastis? Abejojimai, melancholija, ilgesys, kankinančios mintys... Daug apie tai rašai, norėdamas, kaip galima tiksliau atvaizduoti savo dabartinę sielos būklę, bet tos Tavo “kankinančios mintys” ir tos neišrišamos problemos yra labai paprastos. Nors man prirašei penkis didelius puslapius, bet visą tą laišką būtų galima suvesti į vieną sakinį, į vieną “Tave kankinantį” klausimą: *ar galima, ar yra patartina draugauti su mergaitėmis?*

Draugavimo tikslas

Pats rašai, kad nekalbi apie tokias “draugystes” (gerai, kad paimi į kabutes), kada jaunuolis pradeda bendrauti su mergaite, tik norėdamas ją suvedžioti ir išnaudoti. Aišku, tai yra žemas, niekšiškas, jaunuolio nevertas elgesys. Tikra draugystė turi turėti koki nors kilnų tikslą. O kokie gali būti tie tikslai?

Natūraliausias tų draugysčių tikslas yra, be abejo, moterystė. Jeigu jaunuolis ruošiasi moterystei, tai jis ne tik gali, bet ir turi pirmiau padraugauti su savo sužadėtine, kad geriau vienas kitą pažintų, kad nereikėtų po laiko gailėtis ir krimstis, kad padarė klaidingą, nepataisomą žingsnį.

Bet apie šį priešmoterystinį draugavimą, arba apie susižiedavimo laikotarpį, pakalbėsime kita proga. Čia noriu tik atsakyti, ar yra leistinos ir naudingos tokios draugystės, kurių tikslas dar negali būti moterystė, nes iki to laiko dar daug vandens turės upėmis nutekėti...

Bet gal ne visi jaunuoliai norės su šiuo teigimu sutikti. Kartais pasitaiko, kad trylikos ar keturiolikos metų berniukas „išsižiūri“ kokią nors „simpatiją“ ir svajoja apie būsimas vestuves. Bet tai yra tikrai vaikiška svajonė, kuri ilgai nesitęs. Bent devyniasdešimt devynis kartus iš šimto prieš tiek laiko „numatytos“ moterystės neįvyksta, nes iki to laiko per jaunuolio širdį dar daug kitų „simpatijų“ pereis. Kartais jos keičiasi dar dažniau, negu metų laikai... Taigi, jaunuoliui prieš dvidešimtus metus galima tik sapnuoti ir svajoti apie moterystę, bet rimtai galvoti yra neverta ir neprotinga.

Tad ar verta prieš tą laiką draugauti su mergaitėmis, kokia iš to nauda? Kai kurie į šį klausimą tuoj atsako neigiamai: neverta ir nėra jokios naudos. Jie mano, kad kuo toliau berniukai bus nuo mergaičių, tuo geriau. Jeigu būtų galima, jie norėtų atskirai uždaryti kokioj nors pily berniukus, o kitoj mergaites ir neleisti jiems nė pasimatyti prieš vedybinį amžių. Bet toks „uždarymas“ prigimties palinkimų vis tiek nepanaikins ir nei naudos atneš nei nuo nuodėmių apsaugos.

“Geležinė uždanga”

Dar mažas būdamas, kažkur Suvalkijos kaime nugirdau tokį pasakojimą, kurs man įstrigo į atmintį. Buvęs toks tėvas, kurs norėjo, kad jo naujagimis sūnus užaugęs būtų kunigu. Kad jį galėtų geriau šiam pašaukimui išauklėti ir apsaugoti nuo visokių pavojų, nutarė išvežti į tokią vietą, kur niekuomet neateitų jokia moteris. Ten jis mokė tą savo sūnų visokių gražių dalykų, bet niekuomet nekalbėjo nei apie moterystę nei apie moteris. Ir taip tas vaikas užaugo ir subrendo, visai nematęs savo gyvenime jokios moters. Sulaukus jam reikiamo amžiaus, tėvas pasakė, kad tuoj jį vešias į seminariją, kur

galės tapti kunigu. Sūnus buvo patenkintas, kad galės pirmą kartą pamatyti platesnį pasaulį, kad galės tapti kunigu, apie kurį tėvas jam visuomet taip gražiai kalbėdavo.

Atėjus sutartai dienai, juodu išvažiavo. Sūnui viskas buvo nauja, jis nuolat tėvą klausinėjo ir teiravosi apie visa tai, ką keliaudami matė. Pakelė stovėjo mokykla.

— Kas čia? — paklausė sūnus.

— Tai mokykla, vaikeli, — atsakė tėvas, — ar norėtum čia užėiti ir išmolti visokiausių įdomių dalykų?

— Oi ne, tėveli, jau tu mane mokei visą gyvenimą, užteks, keliaukim toliau.

Privaziavo bažnyčia.

— O kas čia? — teiravosi sūnus.

— Bažnyčia, mano mielas, užėikim pasimelsti.

Keletą minučių pasimeldę ir apžiūrėję bažnyčia, išėjo.

— Ar nenorėtum, sūnau, visuomet pasilikti šioje bažnyčioje, kur yra taip gražu?

— Jokių būdu, tėveli, ką aš čia veičiau visą laiką?

Vaziavo toliau. Sutiko keliu einantį kunigą.

— Kas yra tas žmogus? — paklausė sūnus.

— Tai kunigas, vaikeli, — atsakė tėvas, — tuoj ir tu toks būsi, gal nori sustoti ir su juo pakalbėti?

— Ne, geriau važiuojam toliau, — atsakė nuobodžiaudamas sūnus.

Tėvas šiek tiek stebėjosi, kad jo sūnus toks apatiškas ir per mažai viskuo domisi. Toliau važiuodami, sutiko mergaitę.

— Tėveli, o kasgi čia? — be galo įdomaudamasis, sušuko sūnus.

— Et sūnau, nekreipk dėmesio, tai yra pakusa (gundytoja, suvedžiojoja), — sukaukęs kaktą, atsakė tėvas.

— Brangus tėveli, nupirk man tokią pakusukę, — jį meiliai glostydamas, maldavo sūnus...

Šio pasakojimo išvados aiškios. Mūsų laikais apie tokį „uždarą“ auklėjimą yra kalbama tik pasakose... Prievarta jaunuolio širdies neuždarysi tam, kam ji iš prigimties atvira. Jaunimo auklėjimas, užrišus jam akis, yra labai klaidingas. To-

kio auklėjimo pasekmes kartais tenka karčiai apverkti. Jaunimui nereikia užrišti akių, tik reikia parodyti pasauli tokioje šviesoje, kokioje ji sukūrė Dievas, reikia saugoti, kad tos šviesos neužtemdintų ignorancija drauge su sukilusiomis aistromis.

Draugavimo nauda

Taigi, mūsų nuomonė yra tokia, kad rimtas ir nuosaikus berniukų bendravimas su mergaitėmis yra naudingas ir berniukams ir mergaitėms. Jį drausdami, nieko gero nepasiektume, jaunuolių palinkimo į kitą lyti nepanaikintume ir nesušvelnintume, priešingai, dar paaštrintume, nes užgintas vaisius visuomet yra skanesnis.

Žinoma, perdaug dažnas santykiavimas berniukų su mergaitėmis yra kenksmingas tiek vieniems, tiek kitiems. Kai nuolat maišosi berniukai ir mergaitės, kai jie žaidžia tuos pačius žaidimus, kai įdomaujasi tomis pačiomis problemomis, nė nepajunta, kai pasisavina vieni kitų ypatybes ir savybes: berniukai sumoteriškėja, o mergaitės suvyriškėja. Tai yra prigimties sudarkymas. Tarp vyro ir moters prigimties turi būti ir visuomet pasilikti įgimti skirtumai, kad paskui moterystėje galėtų vienas kitą papildyti ir jaustų, kad vienas be kito negali gyventi, kad lyg kažko trūksta. Kai susituokia sumoteriškėjęs vyras su suvyrėjusia moteria, tokios sutuoktuvės arba greitai išyra, arba abudu padaro nelaimingus per visą gyvenimą.

Iš protingo, nuosaikaus ir džentelmeniško draugavimo yra daug naudos abiem, nes vienas kitą geriau pažįsta, pamato, kad šalia jo asmeniško pasaulio yra ir kitas skirtingas pasaulis. Čia labiau išryškėja kito žmogaus supratimo, altruizmo jausmas, yra sutramdomas ir nuslopinamas egoizmas. Kiekvienas pamato, kad pasaulyje be „aš“ yra dar „jis“ ir „ji“.

Kartais berniukai, kurie užauga visai nedraugavę su mergaitėmis, būna šiurkštūs, nemandagūs, „miškiniai“. Mergaitės įtaka sušvelnina berniuko sielą, jį padaro riteriu, džentelmenu. O mergaitės, draugaudamos su rimtais berniukais, taip pat turi naudos, jos pamažu pradeda gėdytis

tų savo lengvapėdiškų „dūsavimų“ ir „al-pimų“, nustoja sakyti kiekviename žingsnyje tuščius ir beprasmiškus komplimentus, vienu žodžiu, surimtėja. Pamato, kad vyrui patinka jos tikras moteriškumas, bet jis nori taip pat ją matyti rimtą moterį, o ne „vėjo rodyklę“.

Matydami vienas kito skirtingas ypatybes, turi stengtis jas suprasti, įvertinti ir gerbti, bet ne pajuokti. Iš tų draugusių nereikia ieškoti sau naudos, bet stengtis kitam būti naudingi, tik tada turėsi naudos ir tu. Jeigu ieškosi tik savo naudos, neturėsi jos nei tu nei kitam neduosi.

Būk rimtas ir atsargus

Mergaitės draugavimas su berniuku neturi būti tik nuolatinis koketavimas, juk yra rimtesnių bei naudingesnių klausimų. Tokiu savo elgesiu mergaitė berniukui nepadarys išpūdzio. Jeigu ir atrodys, kad jį domina ir džiugina jos draugystė, bet savo širdyje jis dažnai pagalvos: „tai kvailiukė“.

Ne mažesni reikalavimai yra ir berniukui. Kad tos draugystės jo nenužemintų, reikia daug riteriškumo, susivaldymo, nusigalėjimo. Jis turi ypatingai mergaitėje gerbti tai, kas jai yra brangiausia ir ką praradusi, ji nustoja savo kilnumo ir vertės — jos skaislybę. Jaunuoli, Tu juk gerbi savo motiną. Bet atsimink, kad kiekviena mergaitė, ir ta mergaitė, su kuria Tu draugauji, vieną kartą bus motina... O gal ji bus Tavo vaikų motina... Todėl artinkis prie mergaitės su didele pagarba. Būk atsargus savo elgesy, gestuose ir žodžiuose, kad jos neužgautum.

Nebūk šventvagiškas plėšikas, neišniekink ir neišplėšk jos šventenybės, jos brangiausio turto — nekaltybės, bet saugok ją, gink nuo kitų priešų, kaip tie senovės riteriai gindavo moteris nuo visokių priešų ir pavojų. Tarp niekšo vagies ir tarp kilnaus riterio yra didelis skirtumas. Bet žinok, kad iš tos aukštos kilnybės gali nuslysti į žeminantį purvą labai greitai, todėl būk atsargus!

Tavo Juozas Vaišnys, S. J.

Kas yra koketavimas ir flirtas?

Brangioji Birute,

Tu manęs klausai, kas yra koketavimas ir flirtas, koks yra tarp jų skirtumas. Trumpai stengsiuosi atsakyti.

Koketavimas paeina nuo prancūziško žodžio “coquette”, t. y., mergaitė, kuri nuduoda, vaidina kitą mylinti. Koketavimas yra moters ypatybė, vyrui jis netiktų, jis to nemokėtų ir jeigu mėgintų, būtų negražu. Koketavimas yra glaudžiai susijęs su moters dvasia.

Pagal vyraujančius mūsų civilizacijos papročius ir pažiūras yra neįprasta, nepriimta, kad mergaitė aktyviai imtųsi iniciatyvos rinktis sau gyvenimo draugą. Vyras veda, o mergaitė išteka.

Kartais galėtų taip pasitaikyti, kad mergaitė taip išsimyli ir prisiriša prie vyriškio, jog jam tenka jai sakyti “taip” arba “ne”. Bet dažniausiai taip būna tik filmose, o paprastame gyvenime vyras renkasi, o mergaitė sako “taip” arba “ne”.

Mokslininkai diskutuoja, ar ta praktika, kad vyras o ne mergaitė “veda”, priklauso prie papročių ar tai išplaukia iš pačios lyčių esmės.

Koketavimas yra mergaitės žaidimas su jaunuoliu: vieną kartą savo elgesiu ji sako “myliu”, o kitą kartą “nemyliu”, “taip”, “ne”, “patinki”, “nepatinki”. Jaunuoliui tampa neaišku, ką sakyti ir ką daryti. Psichologai stengiasi išanalizuoti tuos mergaitės jausmus. Atrodo, kad jai yra įdomu savyje pastebėti jėgas, kurios veikia į kitus, į vyrus.

G. Simmler (“Zur Psychologie der Frauen”) skiria tris koketavimo rūšis:

1. Pataikaujantis (schmeichlerischer) koketavimas: mergaitė tartum sako jaunuoliui: “Tiesa, tu galėtumei mane suvilioti, tu man patinki, bet vis dėlto aš tau nepasiduosiu.”

2. Žeminantis koketavimas: “Aš pasiduočiau suviliojama, bet tu to nesugebėsi, tu man nepatinki.”

3. Provokuojantis koketavimas: “Gal mane suviliosi, o gal ne — pamėgink.”

Kokias priemones mergaitė šiam tikslui naudoja? Yra vienas labai charakteringas koketavimo bruožas, kad mergaitė nusuka nuo jaunuolio veidą, bet akis vis tiek kreipia į jį. Psichologai sako, kad koketuojanti mergaitė žaidžia dviem jausmais — kartu ji yra paslaptinga ir atvira, pusiau pasako, pusiau nutyli. Jaunuolis turi spėti, dasiprotėti, susiprasti, susidomauti.

Kita priemonė — nuduoti supykusią, pirmiau buvo meili, ir žiūrėk, staiga supyko. Ji nori žinoti, kaip jaunuolis į tai reaguos, nori visokiais būdais iširti, ar jis ją myli. Koketavimas turi dar vieną ypatybę, t. y., jis staigiai nutraukiamas. Mergaitė sudaro jaunuoliui išpūdį, kad ji yra “beširdė”, net “žiauri”, kad ji jaunuolį “kankina”. O iš tikrųjų ji nėra nei beširdė, nei žiauri, nei kankintoja. Tik jai staiga ateina baimė, kad tie jausmai, su kuriais ji žaidžia, gali ją pačią į sukurį pagauti ir pražudyti. Jos kuklumas ir religija sulaiko ją eiti toliau. Ji staigiai pasakys, kad jos mamytė laukia, kad turi eiti pas draugę arba namo.

Taip viskas ir pasibaigė. Mergaitė jau savo padarė, tolimesnė eiga jau priklausys nuo jaunuolio. Jeigu jis jos ieškos, gali išsivystyti smarkus išsimylėjimas, kurs gali vesti prie moterystės. Taigi, matome, kad koketavimas išeina iš pačios prigimties ir eina prie lytims skirto tikslo.

Kuo skiriasi koketavimas nuo flirto? Pagrindinis skirtumas yra tas, kad koketavime artistė yra tik viena mergaitė, jaunuolis yra tik stebėtojas, žiūrovas, visiškai pasyvus, jis tik stebi artistę. Flirte yra dvi rolės, jaunuolio ir mergaitės. Juodu abu veikia, abu vienas kitame vysto įvairius jausmus: pirma pagarbos, pasakui simpatijos, vienas kitam malonius komplimentus pasakoja, veido ir akių išraiška prisideda sustiprinti išpūdį. Iš to natūraliai išsivysto meilė. Sunku yra nustatyti ribą tarp flirto ir meilės.

J. Venckus, S. J.

Georgetown University, Washington 7, D.C.

ŽMOGAUS LAISVĖ IR ATSAKINGUMAS

Didžiai Gerbiamas Tėve,

Žinau, kad kiekvienas žmogus yra atsakingas už savo darbus, bet nesuprantu, dėl ko. Girdėjau ne kartą sakant kunigus, kad be Dievo žinios nei plaukas žmogui nuo galvos nenukrentas. Taigi, man atrodo, kad ir visi žmogaus darbai bei mintys priklauso nuo Dievo. Įvyksta taip arba kitaip tik dėl to, kad Dievas taip nori. Blogas žmogus daro nuodėmes ir už jas nesigaili, nes Dievas nenori, kad jis gailėtųsi. Ir jei kuris netiki, tai netiki dėl to, kad Dievas to nenori. Dievas žino, ar aš eisiu į Dangų ar į pragarą, taigi, ne nuo manęs priklauso mano išganymas arba pasmerkimas, bet nuo Dievo. Tad kam dar žmogui stengtis? Vis tiek ne nuo jo pastangų viskas priklauso.

Už atsakymą iš anksto dėkoju

B - tė

Gerbiamoji,

Tamstos paliestas klausimas yra labai sunkus. Apie tai, kaip suderinti laisvą žmogaus valią su visų daiktų bei veiksnių priklausomumu nuo Dievo, smarkiai disputavo ir dar tebedisputuoja žymiausi teologai. Todėl nenusimink, jeigu ir Tamstai šis klausimas nebus visiškai aiškus. Stengsiuosi atsakyti, kaip galima aiškiau.

Dievas sutvėrė žmogų ir apdovanojo jį įvairiausiomis malonėmis, jam visuomet padeda ir jį išlaiko. Viena iš kilniausių ir didžiausių Dievo dovanų, suteiktų žmogui, yra laisva valia. Žmogus, turėdamas laisvą valią, net ir pačiam Dievui gali pasakyti: "Ne"! Iš tikrųjų jis taip ir sako, darydamas kiekvieną laisvą nuodėmę. Juk jis žino Dievo įsakymus, Dievo norus, ir vis dėlto jis dažnai sako: "Ne, aš tų įsakymų nelaikysiu"! Ir nelaiko. Darydamas nuodėmę, žmogus tam veiksmui atlikti naudojasi Dievo suteiktomis dovanomis: savo protu, savo kūnu, savo jėgomis. Dievo suteiktas dovanas pavartoja

sukilti prieš Dievą ir Jį įžeisti. Koks nedėkingumas!

Yra teisinga, kad be Dievo žinios nei plaukas žmogui nuo galvos nenukrinta, bet ar dėl to, kad Dievas žino kiekvieną žmogaus veiksma, žmogus jau nebus už tą veiksma atsakingas? Dievo žinojimas nepanaikina žmogaus laisvos valios.

Kad būtų aiškiau, paimkime vieną kitą pavyzdį. Sakykime, kad Tamsta pažįsti savo kaimyną Baltrų. Žinai, kad jis yra didelis girtuoklis. Tau yra aišku, kaip diena, kad jeigu Baltrus eis pro karčiamą, tikriausiai į ją užsuks. Štai matai jį einanti pro karčiamą. Sakai: galiu galvą guldyti, kad jis neatsispirs tai pagundai ir įeis į karčiamą. Iš tikro taip ir įvyksta, Baltarus įeina į karčiamą. Kokia iš to išvada? Ar dėl to Baltrus įėjo, kad Tamsta žinojai? Ar Tamstos žinojimas paveikė jo laisvą valią? Ar jis negalėjo neįeiti tik dėl to Tamstos aiškaus įsitikinimo? Be abejo, ne. Jis įėjo visiškai laisvai. Tamsta jo neprivertė, jis kaip paprastai, negalėjo atsispirti tik savo aistrai.

Bet gal Tamsta pasakysi, kad ta jo aistra yra Dievo duota, todėl vis tiek Dievas yra kaltas, kad jis įėjo į karčiamą. Klysti. Ta aistra nėra Dievo duota, bet paties Baltraus išgyta savo girtuokliavimu. Jis tai aistrai galėjo atsispirti, bent iš pradžių, bet nenorėjo, degtinė jam buvo brangesnė už viską.

Dar vienas pavyzdys. Tamsta įlipi į aukštą bažnyčios bokštą. Apsižvalgai aplinkui. Matai visus kelius, kuriais žmonės skuba į bažnyčią. Kad geriau matytum, pasiimi dar ir žiūroną. Matai, kad vienu keliu už kokios mylios nuo bažnyčios eina Jonas, kitu Juozas, trečiu Petras. Matai ir jų ėjimo greitį. Tuoj apskaičiuoji, kad Jonas pasieks bažnyčią per 10 minučių, Juozas per 15, o Petras per 20. Nulipi nuo bokšto ir sakai zakristijonui:

— Žinai ką, už 10 min. ateis į bažnyčią Jonas, už 15 Juozas, o už 20 Petras.

— O kas tau sakė?

— Pamatysi.

Kai viskas įvyko pagal Tamstos pranešimą, zakristijonas manė, kad jūs buvote susitarę, kad Tamsta tiems trimis parapijiečiams pasakei, kada jie turi ateiti. Bet matai, kad taip nebuvo. Jie atėjo ne dėl to, kad Tamsta norėjai, kad Tamsta matei, bet dėl to, kad jie taip norėjo.

Taigi, ir Dievas dar geriau, negu iš aukšto bokšto, dar geriau, negu su žiūronu mato visą ateiti, mato kiekvieną žmogų, kiekvieną jo laisvą veiksmą, Jis pažįsta visus kiekvieno žmogaus palinkimus, daug geriau, negu Tamsta Baltraus palinkimą girtuokliauti. Todėl Dievas aiškiausiai žino, kaip tas ar kitas žmogus šiose ar anose aplinkybėse pasielgs, ką darys, kur eis. Jis žino, ar tu nugalėsi pagundą, ar padarysi nuodėmę, ar eisi išpažinties, ar mirsi malonės stovyje, ar eisi į Dangų ar į pragarą. Bet šis Dievo žinojimas jokios įtakos neturi į tavo veiksmus, jie yra visiškai laisvi ir priklausomi tik nuo tavo laisvos valios, nuo tavo noro. Taigi, kiekvienas žmogus yra atsakingas už savo veiksmus, nes juos atlieka savo laisva valia. Jeigu norėtum, jis galėtų ir kitaip daryti, bet nedaro, nes nenori.

Bet dabar kyla kitas labai sunkus klausimas. Jeigu taip yra, kaip aiškinome, išeina, kad Dievas nėra visiškai pasaulio valdovas, kad ne viskas nuo Jo priklauso.

Priklausomumas nuo Dievo

Ši be galo sunkų klausimą įvairūs teologai įvairiai aiškina. Šia proga noriu pažymėti, kad kas nors nepamanytų, jog tarp katalikų teologų nėra sutarimo tikėjimo dalykuose. Ne, tai būtų klaidingas manymas. Pagrindiniuose tikėjimo dalykuose visoje Katalikų Bažnyčioje yra sutarimas, visi teologai moko tą pati. Kartais skiriasi tik argumentai, aiškinimo metodas ir filosofiškas (ne teologiškas) kai kurių klausimų nagrinėjimas. Šiame mūsų klausime visi sutinka, kad Dievas yra viso pasaulio valdovas, kad nuo Jo viskas priklauso. Taip pat visi sutinka, kad Dievas davė žmogui laisvą valią ir žmogaus

veiksmai nuo jo paties priklauso, taigi, jis už tuos savo veiksmus yra pilnai atsakingas. Yra skirtumas tarp teologų tik tame, kaip šias dvi tiesas suderinti.

Čia paduosime labai paprastą ir gal visiems prieinamiausią aiškinimą. Visiems yra žinoma, kad žmogaus gyvenimas, o taip pat ir viso pasaulio gyvenimas gali pasukti ir nueiti kita kryptimi dėl visai mažų dalykelių, dėl smulkmenų. Jeigu tu, pavyzdžiui, ilgiau pamiegosi ir tik viena minute pasivėluosi į traukinį, yra tik smulkmena. Bet jei tu paskui išgirsi, kad tas traukinys, kuri norėjai imti ir pramiegoti, nuėjo nuo bėgių ir užmušė visus keleivius, matai, kad nuo tos smulkmenos priklausė tavo gyvenimas.

Tokių smulkmenų kiekvieno žmogaus gyvenime yra labai daug. Kas nors šiek tiek pasikeičia ir pakeičia visą žmogaus gyvenimą arba ir viso pasaulio santvarką. Dievas tverdamas pasauli, matė visas galimybes, visas nesuskaitomas kombinacijas, kokios tik yra galimos.

Vienoj tokioj „kombinacijoje“, pavyzdžiui, Dievas matė, kad Jonas padarys sunkią nuodėmę, paskui prieš išpažinties, po to ir vėl nusidės ir vėl gailės ir pasitaisys, pagaliau mirs pašvenčiamoj malonėj ir nueis į Dangų. O Petras toj pačioj „kombinacijoje“ taip pat dažnai nusidės, dažnai vėl gailės ir atliks išpažinti, bet taip atsitiks, kad mirs, padaręs sunkią nuodėmę ir neatlikęs išpažinties, jis eis į pragarą. Dievas matė ir daugelį kitų kombinacijų, kuriose tų pačių asmenų likimas būtų visai skirtingas — pirmas eitų į pragarą, o antras į Dangų. Vieną iš tų milijardų „kombinacijų“ Dievas išrenka. Tokiu būdu lyg daugiau palankumo parodydamas tiems, kurie šioje „kombinacijoje“ bus išganyti. Bet visiškai nepaveikdamas nei vieno nei kitų laisvos valios. Taigi, tame „kombinacijos“ išrinkime ir glūdi Dievo įtaka į pasaulio tvarką. Kad yra dabar tokia, o ne kitokia tvarka, kad yra išrinkta tokia, o ne kitokia „kombinacija“, priklauso nuo Dievo. Bet dar kartą pakartojame, kad žmonės savo darbais užsipelno Dangų arba pragarą.